

Psychosociální vývoj: Charakteristiky jednotlivých vývojových období II

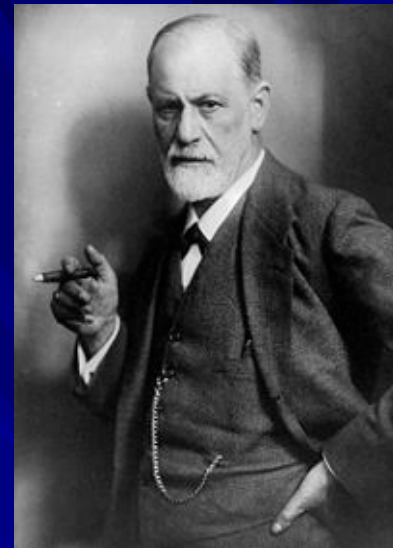
as. MUDr. Dana Janotová, CSc.

Psychiatrická klinika, 1. lékařská fakulta,
Univerzita Karlova a Všeobecná fakultní
nemocnice v Praze

Významní myslitelé

- V dětském věku probíhají nejvýraznější a nejdůležitější vývojové změny, z těchto důvodů je mnoho teorií, které se snaží dané období popsat.
- Duševní vývoj probíhá v obdobích zpomalení a zrychlení, mohou se projevit výrazné interindividuální rozdíly. Někteří jedinci ustrnou delší dobu na jednotlivém vývojovém stupni, jiní se mohou pod tlakem okolností k předešlému stadiu vracet – tento jev nazýváme regrese.
- Periodicitu vývojových fází popsali mnozí významní myslitelé.

Sigmund Freud

■ Rozděluje fáze psychosociálního vývoje v dětství a v dospívání podle vývoje libida (sexuální energie, principu slasti):

1. Orální stádium
2. Anální stádium
3. Falické stádium
4. Stadium latence
5. Genitální stádium

Jean Piaget

Rozdělení podle vývoje myšlenkových funkcí:

1. Stadium senzomotorické (narození až 2 roky)
2. Stadium symbolické (2 až 4 roky)
3. Stadium názorového myšlení (4 až 7 let)
4. Stadium konkrétních operací (7 až 12 let)
5. Stadium formálních operací (12 let a více)

Vývojová stádia

Podle J. Piageta	Podle S. Freuda	
senzomotorické	orální	do 2.r.
symbolické	anální	2-4 r.
názorového myšlení	falické	4-7 r.
konkrétních operací	latence	7-12 r.
formálních operací	genitální	12-15 r

Sigmund Freud a pochopení vývoje dětské sexuality

Základní práce:

Tři pojednání o teorii sexuality

r.1905 německy

r.1926 česky v nakladatelství Aloise Srdce

r. 1971 překlad JUDr. at MUDr. Otakar
Kučera CSc.

Základní práce:

Tři pojednání o teorii sexuality

Význam

- **Společenský** – „Výklad snů“ – téměř ignorován, „Teorie sexuality“ vzbudily pohoršení.
- **Vědecký** – etiologie neurotických symptomů
- **Terapeutický**

I. Slovník dle Freuda:

Pohlavní pud

skutečnost pohlavních potřeb u člověka a u zvířete
(podobnost s pudem přijímání potravy, hlad – libido)

Libido

měří pochody a proměny v oblasti sexuálního vzrušení

Sexuální objekt

osoba od které vychází sexuální přitažlivost

Sexuální cíl

činnost ke které pud žene

I. Slovník dle Freuda:

Úchylky v sexuálním objektu:

A) Inverze

- absolutní sexuální objekt může být pouze téhož pohlaví
- obojace invertování
- příležitostně invertování

B) Pohlavně nedospělí a zvířata jako sexuální objekty

I. Slovník dle Freuda:

Úchylky ve vztahu k sexuálnímu cíli:

- **Sexuální použití sliznice úst**
Rty - jazyk uvedeny ve styk s genitáliemi
- považováno za perverzi, avšak hranice tvořená hnusem je čistě konvenční, může být libidem překonána
- **Sexuální použití otvoru řitního**
Hnus tvoří z tohoto sexuálního cíle perverzi
(též hysterické žen odmítají penis z podobného důvodu – slouží k močení)

I. Slovník dle Freuda:

Úchyvky ve vztahu k sexuálnímu cíli:

- Nevhodná náhražka sexuálního objektu – fetišismus
- Fixace předběžných sexuálních cílů
Ohmatávání, prohlížení
- Sadismus - masochismus
(Krafft- Ebing)

Neurotické symptomy vznikají na podkladě potlačení sexuálních pudů, fixace libida na osoby téhož pohlaví, různé druhy perverzního zaměření na úrovni nevědomí.

II. Dětská sexualita

- **Sexuální aktivita malých dětí - kuriozita, předčasná zkaženost**
- **Novorozenec – zárodky sexuálních hnutí**
Postupné potlačování, oscilující vývoj a periodicitu
3-4 rok- možnost pozorování

II. Dětská sexualita

Dumlání

(opakované své dotyky úst, je vyloučen příjem potravy, spojení s třením citlivých oblastí – masturbace)

erogenní význam retní oblasti zesílen

- přetrvání v dospělosti = pití , kouření,
- vytěsnění = zažívací obtíže, hysterické zvracení

II. Dětská sexualita

Anální oblast

zadržování stolice, kromě bolestivých pocitů i pocit slasti, dráždění anální oblasti prstem – masturbace starších dětí

II. Dětská sexualita

Genitální oblast Infantilní masturbace – fáze

1. Kojenecká
2. Kolem 4. roku
3. Puberta

II. Dětská sexualita

„Pod vlivem svedení se dítě může chovat polymorfně perverzně.“

II. Dětská sexualita

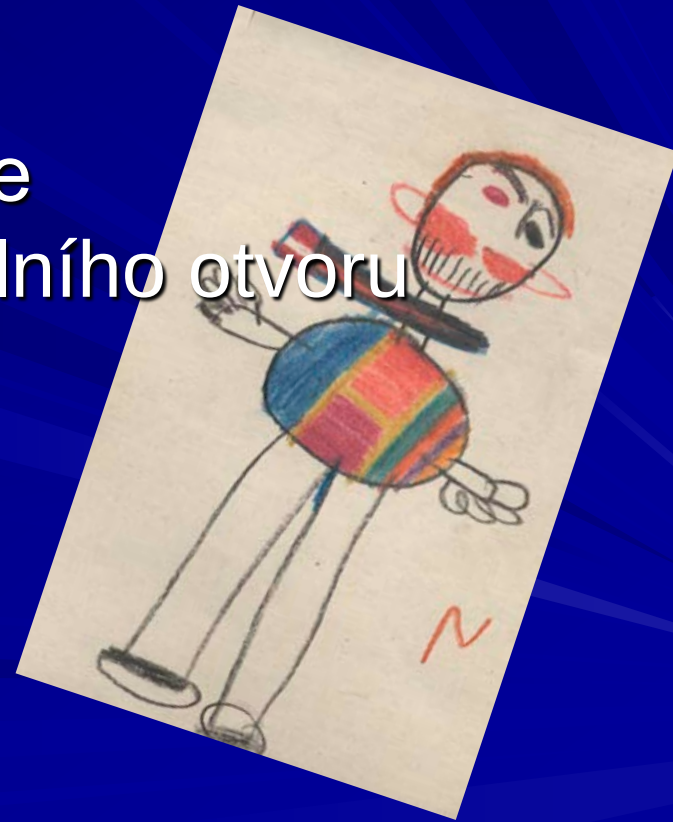
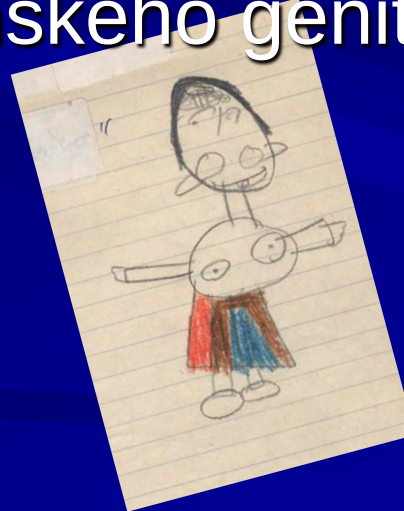
Dětské zkoumání sexuality

- **Zvídavý pud** - 3.- 5.rok - energie slasti ze zírání, zmocňování
- **Kastrační komplex, Oidipský komplex**
- **Teorie o narození** (z hrudi, vyříznutím, otevřením pupíku)
- **Sadistické pojetí** sexuálního styku – zážitek z raného dětství. Sexuální akt jako druh trýznění nebo násilí.

II. Dětská sexualita

Nezdar dětského sexuálního zkoumání

- Úloha oplodňujícího semene
- Existence ženského genitálního otvoru

II. Dětská sexualita

Vývojová fáze sexuální organizace

Pregenitální organizace

- Orální (kanibalistická)
- Sadisticko-anální (aktivní, pasivní, mužská, ženská)

Dvoufázová volba objektu

- 2.-5. rok – infantilní povaha sexuálních cílů
- Latence
- Puberta – definitivní podoba sexuálního života

II. Dětská sexualita

Zdroje dětské sexuality

- Drážděním erogenní oblasti
- Mechanické vzruchy - kolébání, otřásání při jízdě
- Svalová činnost - zápasení (spojení se sadismem)
- Afektivní pochody - děsivá vzrušení, strach, hrůza (erogenní masochismus)
- Intelektuální práce

II. Dětská sexualita

Proměny v pubertě

nový sexuální cíl, vzdání se infantilních sexuálních cílů

Diferenciace muže a ženy

vůdčí erogenní oblast u děvčátek je klitoris

- je homologická mužské genitální oblasti žaludu

přeměna děvčátka v ženu - vytěsnění mužské sexuality,
převod erogenní vzrušivosti na poševní vchod - činí
ženu náchylnější k neuróze, zvláště k hysterii

II. Dětská sexualita

- **Incestní volba objektu**
fixace = psychoneuróza
- **Žena hledá praobraz otce, muž hledá praobraz matky**
- **Sváry mezi samotnými rodiči, jejich nešťastné manželství, způsobují nejtužší predispozice pro poruchy v sexuálním vývoji nebo neurotická onemocnění**

III. Současný význam Freudových teorií:

- Reálnější pochopení dětské sexuality
- Vytvoření pojmů, které definují sexuologickou i psychickou problematiku v odborném i běžném jazyce
- Ovlivnění výchovných postojů k dětem
- Rozpoznání vlivu rodinného prostředí
- Rozpoznání sexuálního zneužití v dětství

Konec prezentace